

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Tuen suunnitelma Köyhyysohjelma

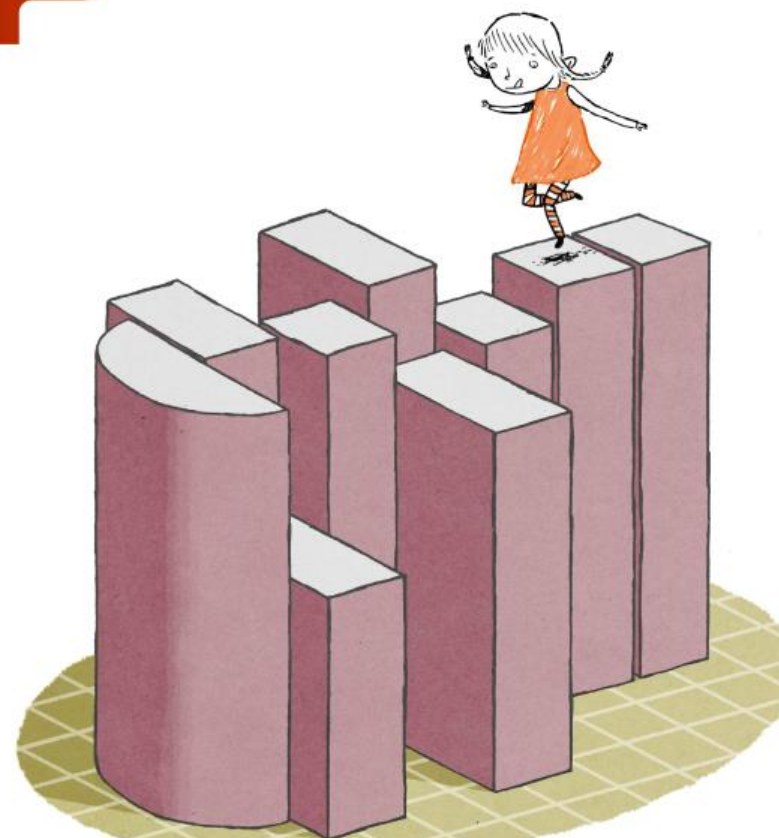
Kasvatus- ja opetuspäällikkö
Tuija Viitasaari

TAMPERE.
FINLAND

TAMPEREEN KAUPUNKI

**Lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelma**

Kuvat Jani Ikonen / Ai Ai Disain

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019-21

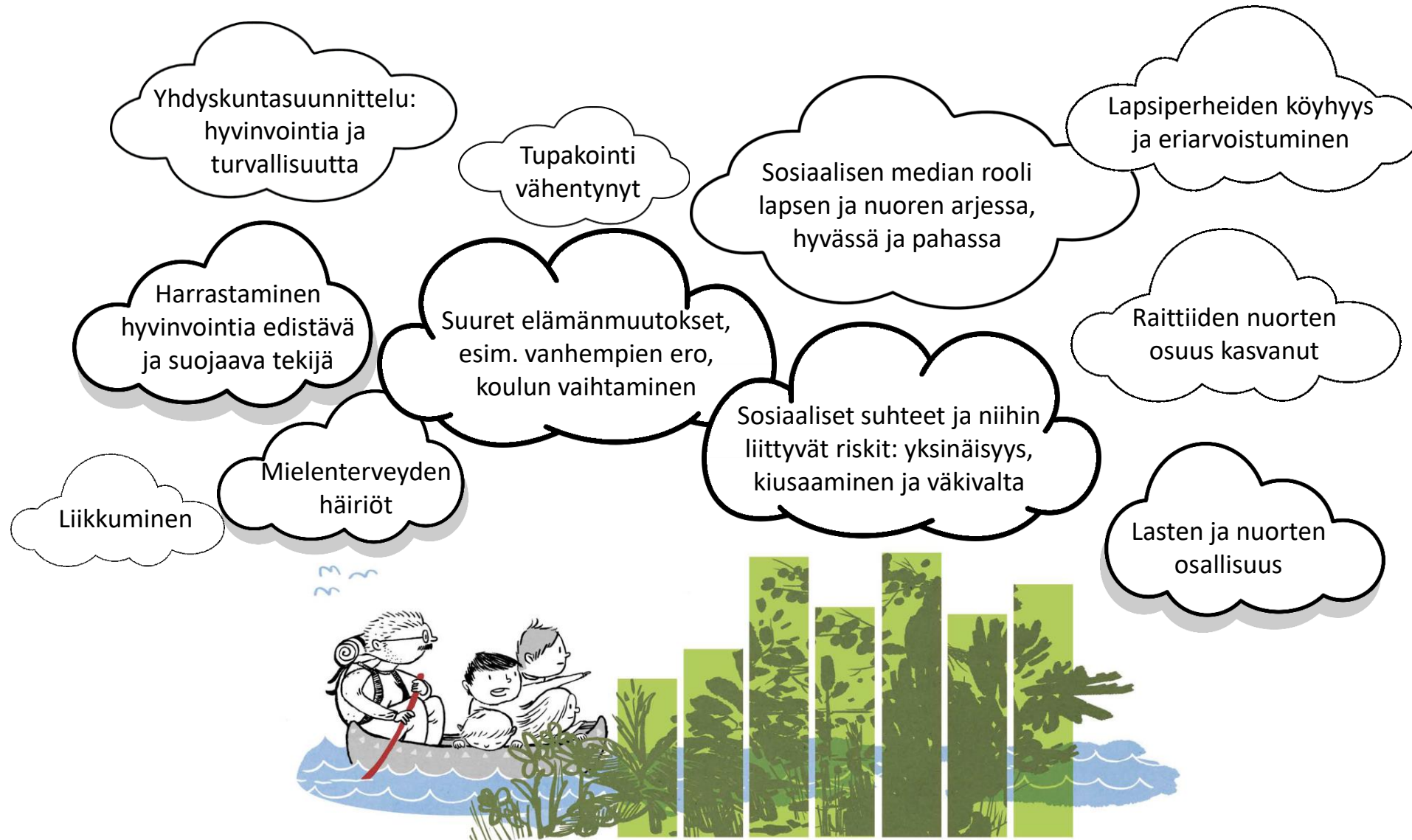
Mistä on kysymys?

Läheiset ihmissuhteet ovat yksi tärkeimmistä lapsen kasvuympäristön hyvinvointia tuottavista ja suojaavista tekijöistä.

- tamperelaiset lapset, nuoret ja heidän perheensä voivat suurelta osin hyvin
- ajankohtaiset haasteet
 - haastavat palvelujärjestelmää kehittymään ja vahvistumaan
 - painottavat ennaltaehkäisyä
 - edellyttävät monialaista työskentelyä ja yhteistä työtä

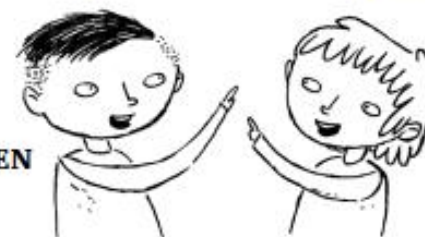

Lasten ja nuorten kasvuympäristö Tampereella

**YHDESSÄ LEIKKIEN
0-5-VUOTIAAT**

**YHDESSÄ OPPIEN JA HARRASTAEN
6-12-VUOTIAAT**

**YHDESSÄ KAVEREIDEN KANSSA
13-15-VUOTIAAT**

**YHDESSÄ AIKUISTUEN
YLI 16-VUOTIAAT**

Yhdessä leikkien 0–5-vuotiaat

- Vuonna 2017 tamperelaisia 0–5-vuotiaita oli 13 642
- hyvä perusturvallisuus
 - turvallinen kiintymyssuhde ja vuorovaikutus
 - oikeus varhaiskasvatukseen
 - arvokas arki
- moninainen, perhettä tukeva palvelujärjestelmä
- varhaiskasvatus ja neuvolapalvelut lapsen kasvun ja kehityksen tukena
- lapsiperheiden kulttuuripalvelut

Pienten lasten kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät

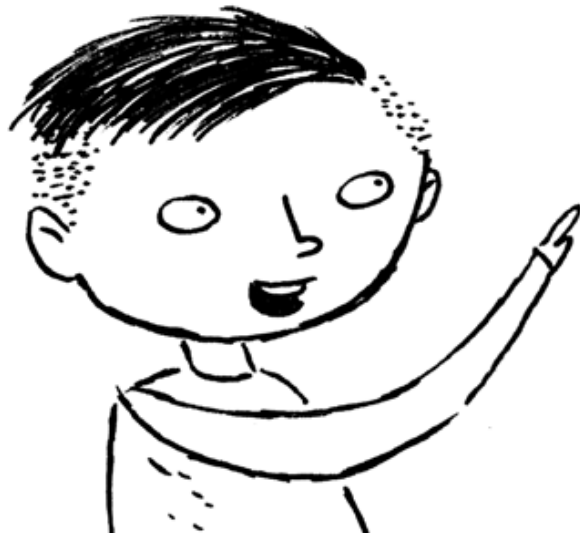
- vanhemmuuden haasteet
 - erot yleisiä
 - vanhemmuutta tukevia luonnollisia verkostoja ei ole tarjolla
 - työttömyys ja taloudelliset ongelmat, toisaalta työstä johtuva ylikuormitus
- heikko lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus
- lapsen vertaisryhmän puuttuminen

0-5 vuotiaat kehittämiskohteita (aika, vastuuhenkilö- tai palvelu nimetty)

- **Perhekeskustoimintamallin** kehittäminen
- **Neuvolapsykologipalveluiden kehittäminen** vanhemmuuden ongelmien ehkäisyyn ja hoitoon jo raskausaikana ja synnytyksen jälkeen, tavoitteena psykologisten tutkimusten odotusajan lyheneminen
- **Vahvistetaan** ammattilaisten **osaamista** kaltoinkohdellun lapsen (ml. seksuaalinen häirintä) tunnistamiseen ja hoitoon.
- **Perheliikuntalähetteen** kehittäminen pienten lasten perheille yhdessä kulttuurilähetteen kanssa
- Vauvauinnin tarjonnan lisääminen
- **Ruokakasvatuksen vahvistaminen** läpi varhaiskasvatuksen

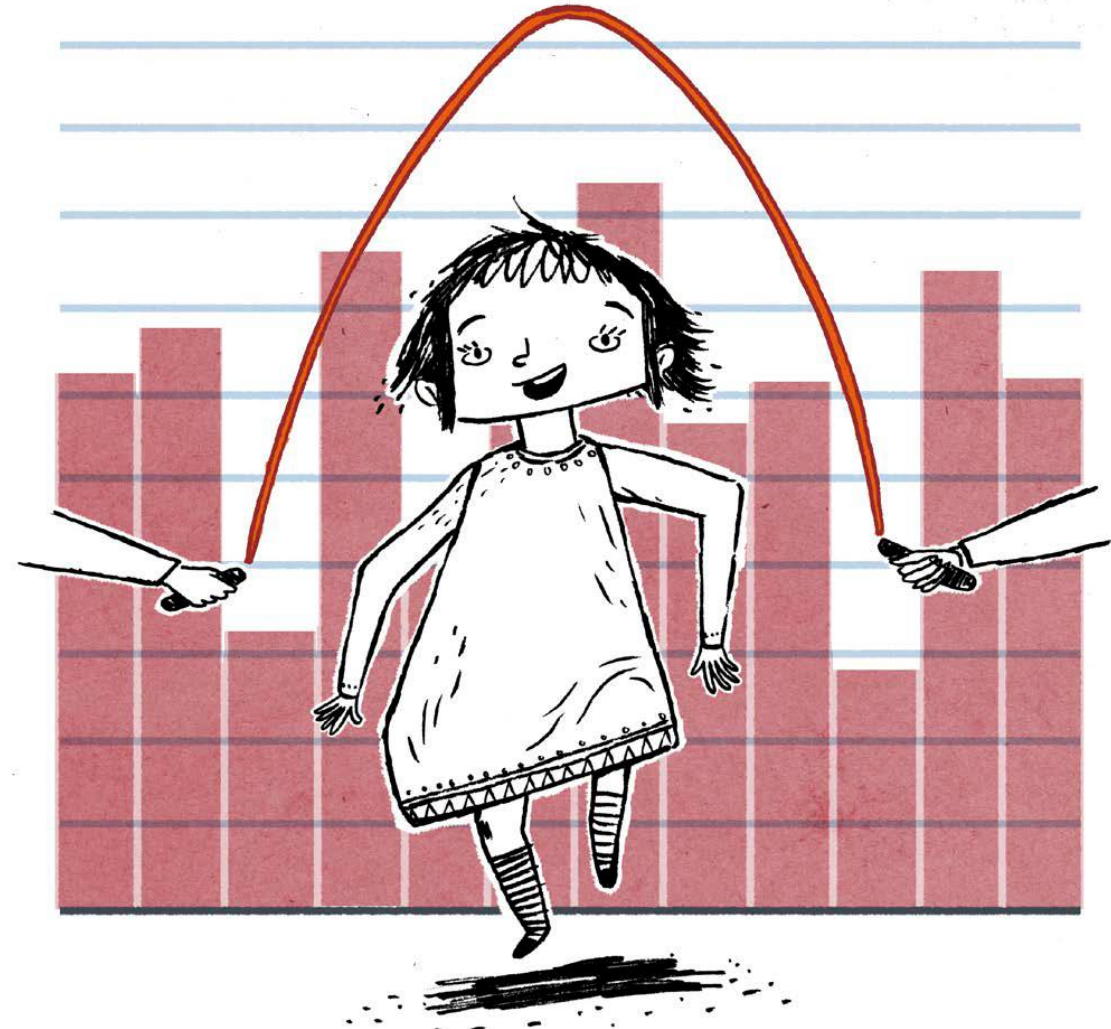
Yhdessä oppien ja harrastaen 6–12-vuotiaat

- Vuonna 2017 tamperelaisia 6–12-vuotiaita oli 14 499
- merkityksellinen arki
- koulu yksilön kasvun ja oppimisen tukena
- osallisuuteen kasvaminen
- moninaiset tuen ja oppilashuollon palvelut

Lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät

- kasvanut moniongelmaisuus
- sosiaaliset ongelmat: yksinäisyys, ahdistuneisuus
- oppimisvaikeudet
- puutteellinen vanhemmuus
- uppoutuminen sosiaaliseen median ja pelien maailman
- liikkumattomuus ja ylipaino

6-12 vuotiaat kehittäminen

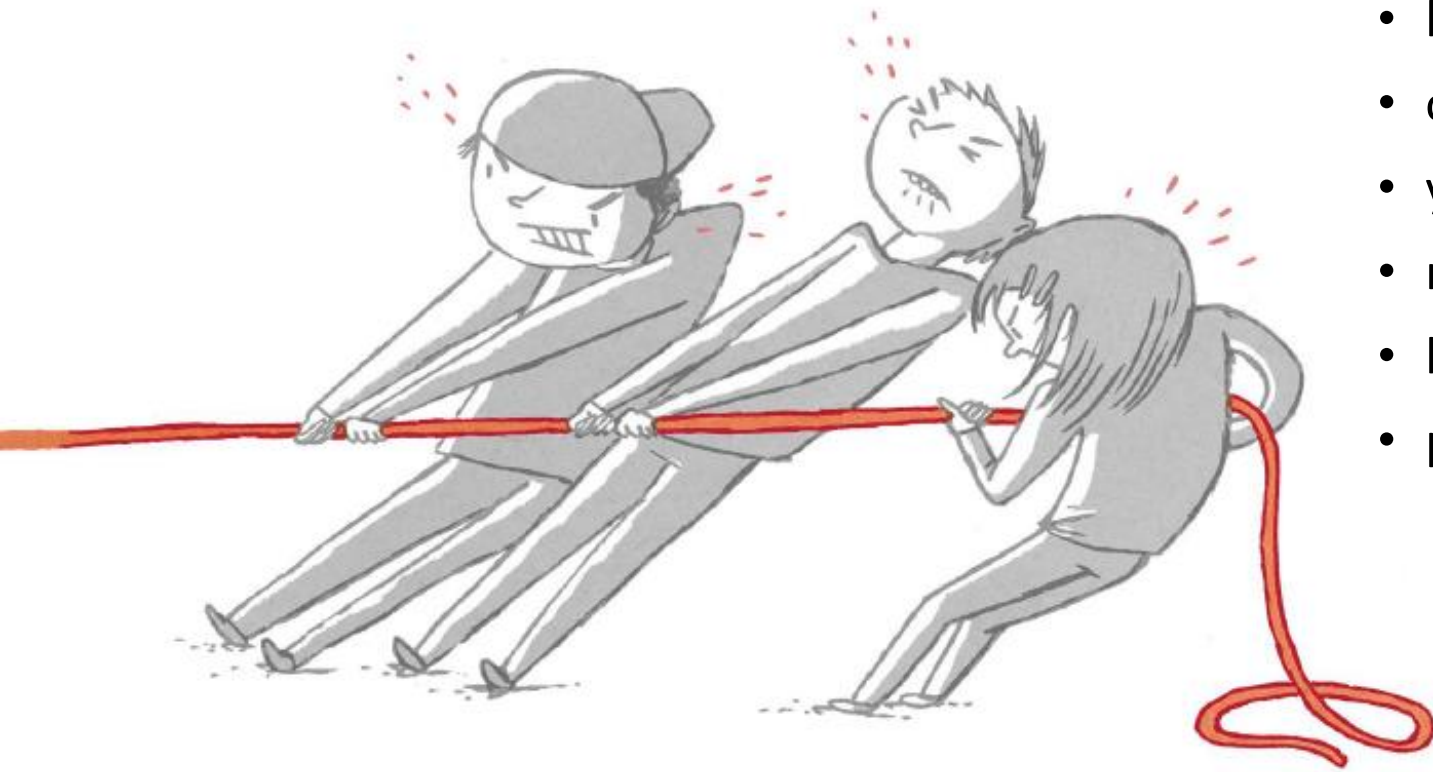
- **Yhteisöllisen oppilashuoltotyön** painotus
- Hyvinvointikyselyt luokissa lukuvuosittain
- Ryhmiin / luokkiin kohdistuvan **työn lisääminen tunne- ja mielenterveysasioissa**
- **Psykiatrasta hoitoa tarvitsevien** lasten **hoitoon pääsyn** nopeutuminen ja tuen varmistaminen odotusaikana
- Perheiden liikkumisen lisääminen (perhepassi)
- Systemaattinen **tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen**

Yhdessä kavereiden kanssa 13–15-vuotiaat

- Vuonna 2017 tamperelaisia 13–15-vuotiaita oli 5393
- perheen merkitys kasvun tukena: raja ja rakkaus
- kaverisuhteet
- harrastukset
- ohjaus opiskeluun ja elämäntaitoihin

”Yläkoululaisten” kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät

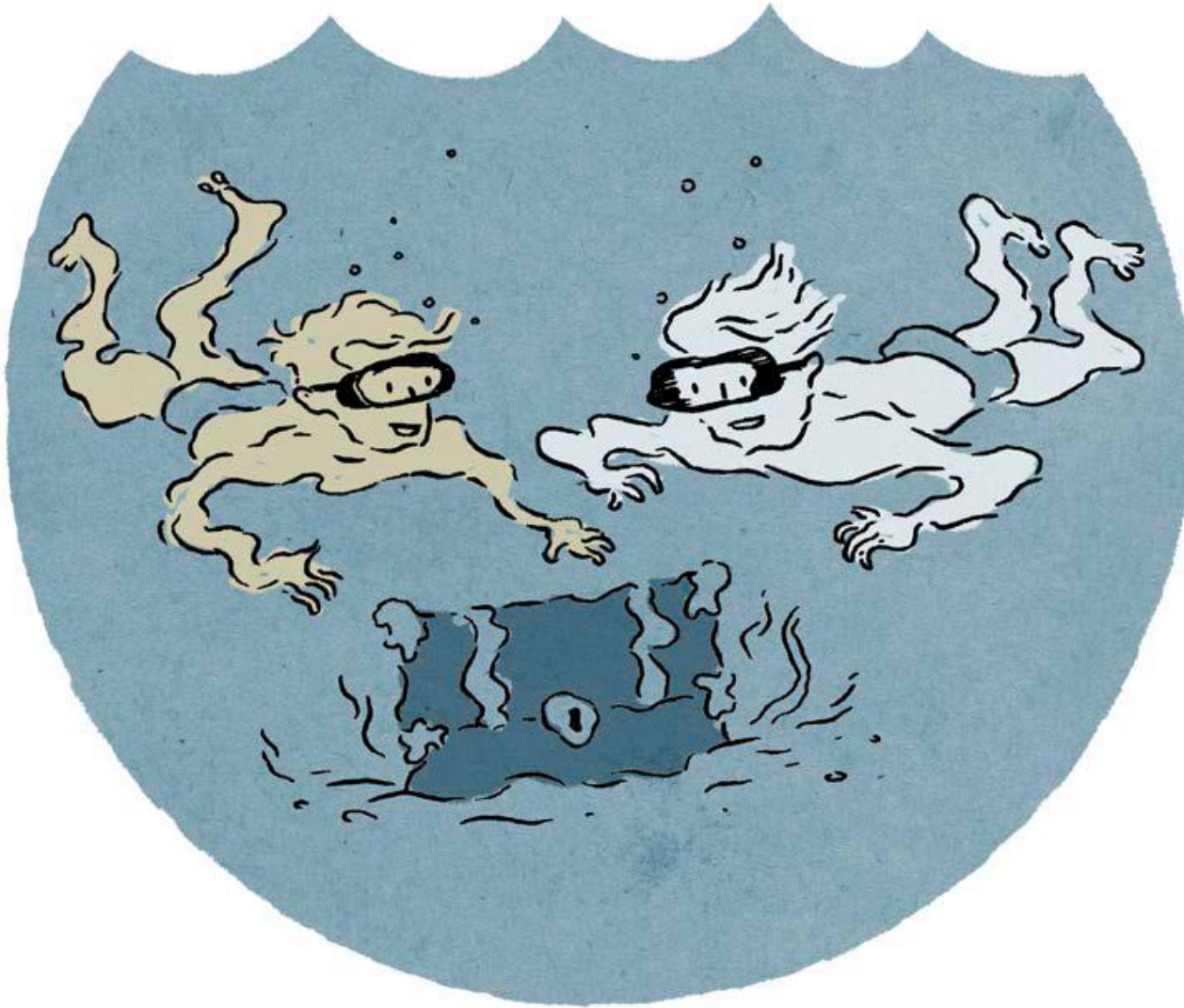

- kasvanut moniongelmaisuus
- oppimisvaikeudet
- yksinäisyys
- mielenterveyden häiriöt
- liiallinen sosiaalisen median käyttö
- päihteiden käyttö alkaa
 - mm. huumeiden helppo saatavuus Tampereella!

13-15 vuotiaat kehittäminen

- Taidekaari-kulttuurikasvatusohjelman täysi kattavuus perusopetuksessa
- **Monialaisen yhteistyön kehittäminen kouluilla** eri ammattiryhmien kesken
- **Koulupoissaoloihin puuttumisen mallin** kehittäminen
- Varhaisen mielenterveystyön IPC-mallin käyttöönotto koulukuraattoreiden ja -psykologien toimesta
- Koulusosionomin, nuoriso-ohjaajien ja päihdetyöntekijöiden työn kehittäminen kouluissa ja oppilaitoksissa

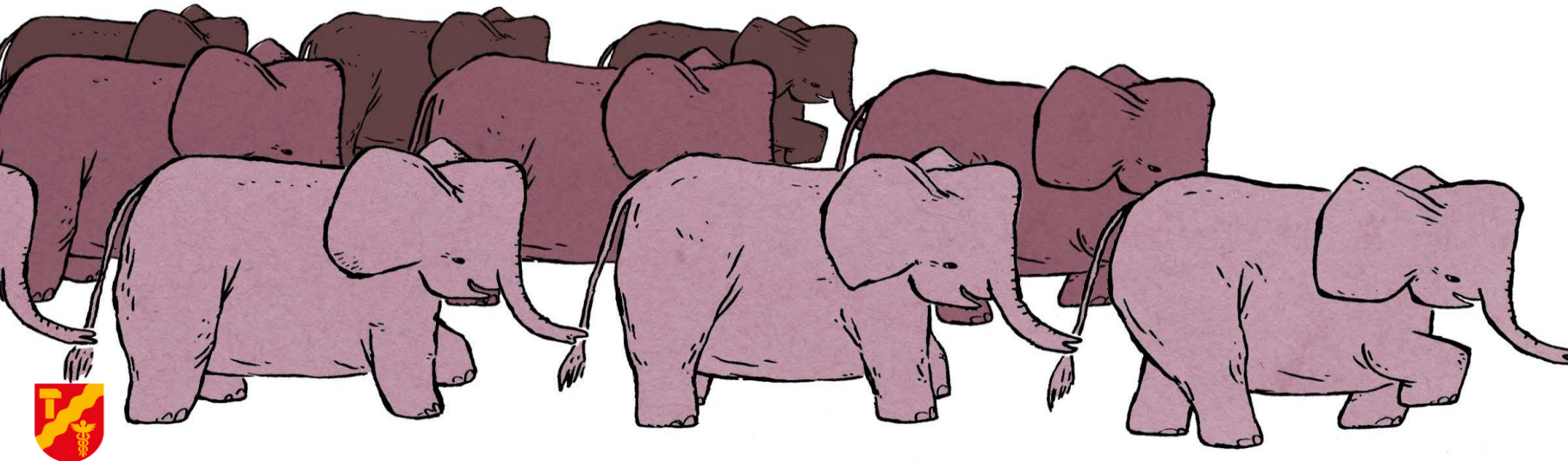
Yhdessä aikuistuen yli 16-vuotiaat

- Vuonna 2017 tamperelaisia 16-20 vuotiaita oli 12 840
- läheiset suhteet ja toimiva keskusteluyhteys vanhempiin
- itsenäistyminen
- oman paikan löytäminen
- elämän hallinnan taidot
- harrastaminen

Nuorten kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät

- koulutuksen ulkopuolelle jääminen
- syrjäytyminen
- mielenterveyden häiriöt
- traumaattiset elämäntapahtumat
- elämyshakuisuus
- päihteet

yli 16- vuotiaat kehittäminen

- Nuorten sosiaaliohjauksen, vertaistuen, tukihenkilötoiminnan ja varhaisen vaiheen **mielenterveyspalvelujen lisääminen**
- Matalan kynnyksen vapaa-ajan toiminnan monipuolinen kehittäminen ml. nuorisotilat ja asuinalueilla tehtävä työ
- **Yhteisöllisyyden lisääminen** toisen asteen koulutuksessa - toimintasuunnitelman laatiminen toimipisteisiin
- Maksuton raskauden ehkäisy alle 25-vuotiaille
- Osana väkivallan ehkäisytyötä eri tahoja koulutetaan tunnistamaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa seksuaalista häirintää ja väkivaltaa. Oppilaitoksissa osana ennaltaehkäisevää työtä nostetaan esiin seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvät ilmiöt.

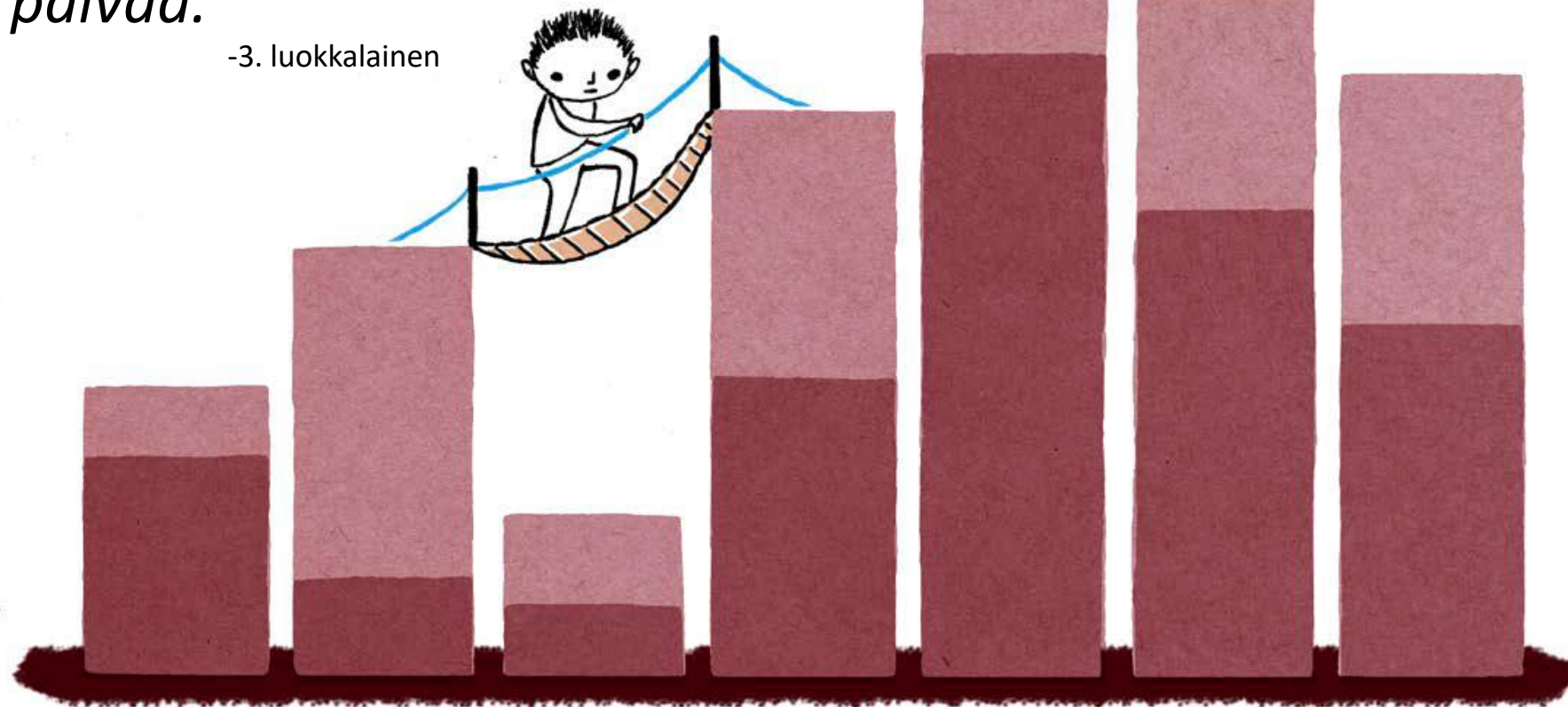
Seuranta ja arviointi

- seuranta ja arviointi on osa kaupungin toiminnan ohjauksen kokonaisprosessia
- lastensuojelulain 12 §:n mukaan liitettävä osaksi kunnan muuta suunnittelua (toiminta- ja taloussuunnittelua)
- kaupunginvaltuusto seuraa ja arvioi toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana
- kehittämiskohteiden etenemistä ja toteutumista seurataan ja raportoidaan tilinpäätöskausittain lautakuntiin ja hyvinvoinnin palvelualueiden johtoryhmiin. Keskeiset seurannan ja arvioinnin kohteet
 - lasten ja nuorten hyvinvoinnissa tapahtuneet muutokset
 - palvelujärjestelmän toimivuus
 - kehittämiskohteiden toteutuminen
- seurantaa ja arviointia koordinoi Tampereen Lanupe-ryhmä ja raportoinnista vastaa hyvinvointityöryhmä
 - Lape-ryhmässä tarkennetaan tavoitteet ja toimenpiteet konkreettiselle tasolle vuosittain
 - kehittämiskohteita nostetaan talousarvion ja palvelu- ja vuosisuunnitelman toimenpiteiksi
 - poikkihallinnolliselle työlle määritellään vastuuhenkilöt, aikataulus ja toiminnan seuranta- ja arviointimittarit

"Minun päiväni on aina yhtä kiva. Oikeastaan ei ole ikinä mitään pahaa päivää."

-3. luokkalainen

Köyhyysohjelma 2019-21

Köyhyysohjelmasta

- Ohjelman yhteys kaupunkistrategiaan
 - *”Eri alueiden ja väestöryhmien välisiä hyvinvointieroja kavennetaan kohdentamalla tukea sitä tarvitseville jo ennen ongelmien syntymistä ja tarttumalla aktiivisesti yli sukupolvien jatkuvaan huono-osaisuuteen. Syrjäytymistä ehkäistään tarjoamalla mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen, mielekkääseen vapaa-aikaan, työhön, toimeentuloon ja asuntoon sekä toimiviin peruspalveluihin.”*
- Köyhyyden määrittely
- Ikäryhmittäinen tarkastelu: lapset ja lapsiperheet; nuoret; työikäiset ja ikäihmiset
- Työryhmän toimenpide-ehdotukset

KAIKENIKÄISET TAMPERELAISET

Varmistetaan julkisten palvelujen toimivuus ja matala kynnys

Tarjotaan apua asiakkaalle oikeaan aikaan

Varmistetaan ruuan jakelu vähävaraisille yhteistyökumppanien kanssa

Varmistetaan painopiste matalan kynnyksen toiminnassa: tuetaan järjestöjen toimintaa, kaupungin asuntojen vuokratason pitäminen kohtuullisena, sosiaalisille investoinneille laaditaan budjetti

LAPSET JA LAPSIPERHEET

Tuetaan harrastustoimintaa laajentamalla maksutonta harrastus- ja kerhotoimintaa, käyttämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea harrastustoimintaan ja kehittämällä koulujen loma-aikojen toimintaa.

Varmistetaan perusopetuksen aito maksuttomuus

Tarjotaan lapsiperheiden neuvontapalveluita oikea-aikaisesti ja matalalla kynnyksellä myös perheiden taloudellisissa asioissa

NUORET

Edistetään opintojen maksuttomuutta: maksuttomien oppimateriaalien saatavuus ja tarvittaessa ehkäisevän toimeentulotuen käyttö niiden hankkimiseen

Kehitetään Ohjaamon toimintaa edelleen ns. yhden luukun -periaatteella

Varmistetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon riittävät resurssit

Tarjotaan nuorille maksutonta ehkäisyä

Köyhyysohjelman toimenpide- ehdotukset

Tuen suunnitelma 2019-2023

Tuen järjestämisen periaatteita

- jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus tukeen heti sitä tarvitessaan
- tuki pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan omalla kasvun ja opin polulla
- tuelle suunniteltu jatkumo jokaiselle kasvun ja opin polulle: varhaiskasvatus – esiopetus – perusopetus
- tuki lain mukaisesti kolmiportaista
 - yleinen tuki
 - tehostettu tuki
 - erityinen tuki
- jokaisessa yksikössä tarjolla kaikkia tuen portaita
- pienryhmätoiminta
- tuen antaminen on moniammatillista työtä
- jokaisella työntekijällä on velvollisuus osallistua tuen järjestämiseen

3. Vaativa erityinen tuki

- *”Vaativaa ja moniammatillista erityistä tukea oppimiseensa ja kuntoutumiseensa tarvitsevat lapset ja nuoret, joilla on vakavia psyykkisiä pulmia, moni- tai vaikeavammaisuutta, kehitysvammaisuutta tai autismin kirjoa.” (OKM: Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisyhmän loppuraportti)*
- ryhmään saattaa kuulua
 - *kotiopetuksessa olevia lapsia*
 - *oppilaita, joilla on havaittu vakavia psyykkisiä pulmia, moni- tai vaikeavammaisuutta, kehitysvammaisuutta tai autismin kirjoa*
 - *osalla lapsista on pidennetty oppivelvollisuus*
 - *oppilaita, joilla on erityisiä opetusjärjestelyjä*
- paikka kaupunkitason varhaiskasvatus- tai esiopetusryhmässä/erityisluokalla

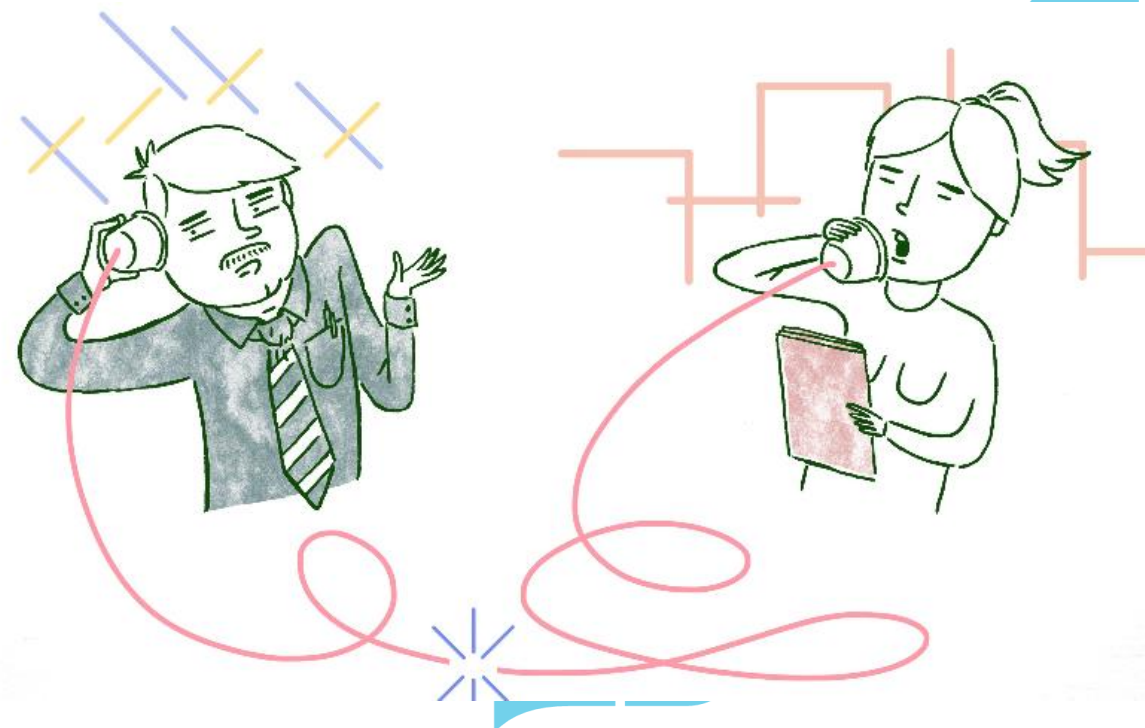
Tuen suunnitelman toteuttaminen

- kaiken perustana on laadukas peruspedagogiikka ja varhainen tuki
- tuen antaminen on aina jokaisen kasvun ja opin polun työntekijän tehtävä
 - järjestetään koulutusta kolmiportaisesta tuesta
- tuen kirjaaminen yksikkökohtaiseen toiminta/lukuvuosisuunnitelmaan
 - henkilökunnan koulutus
 - tuen rakenteet yksikössä
 - oppilashuoltosuunnitelmaan tuen palvelut yksikössä
 - uusien työntekijöiden perehdyttäminen

Tuen kehittäminen Tampereella

- uusia ammattiryhmiä kasvun ja opin poluille
 - ohjaajat (koulusosionomit), nuoriso-ohjaajat, psykiatriset sairaanhoitajat
 - tehtäväkuva, esimiehisyys ja toiminta määritellään kaupunkitasolla
 - kaikki yksikön työntekijät yksikön johtajan ohjannassa
- kodin, päiväkodin/koulun ja kuntoutuksen yhteistyön tiivistäminen
 - terapioiden toteutuminen osana lapsen arkea tärkeä kehittämiskohde
- hoitopolkujen kehittäminen
 - kriisitilanteessa mahdollisuus nopeasti voimakkaaseen tukeen

Tuen kehittäminen Tampereella

- vuosiluokkiin sitomaton opetus tuen mallina
 - kehitystyö käynnissä
 - otetaan käyttöön sekä esi- ja alkuopetuksessa että myöhempinä vuosina yksilöllisenä ratkaisuna
- esiopetuksen oppilashuoltotyötä kehitetään selkeämmin osaksi perusopetuksen oppilashuoltoa
- perhekeskusmallin eli lasten ja perheiden palvelujen kehittäminen
 - mallin käynnistys vuosina 2019- 2021
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen painottaminen ennaltaehkäisevänä asiana
 - rakenteilla koko kaupungin malli tunne- ja vuorovaikutustaitojen opiskelusta varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun

Tuen kehittäminen Tampereella

- Sairaalakoulun kehittämissuunnitelma
 - valmistuu syksyllä 2019
- etäopetuksen kehittäminen
- uusien konsultaatiotarpeiden huomioiminen ja konsultaation kehittäminen

